

Nr 59.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt förra städerskan Thilda Skjöld m. fl.; given Stockholms slott den 1 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—6:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

G U S T A F   A D O L F.

Sven Lübeck.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDBIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Lübeck anför:

1:o.

I skrivelse den 1 december 1928 har riksförsäkringsanstalten gjort framställning om beredande av pension åt förra städerskan hos anstalten Thilda Skjöld. Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande.

Thilda Skjöld, som är född den 14 november 1862, har utfört städningsarbete för riksförsäkringsanstaltens räkning från och med den 1 november 1913 till och med den 19 januari 1927. Under tiden 20 januari 1927—31 oktober 1928 har hon på grund av hälsoskäl icke tjänstgjort hos anstalten. Från och med den

Angående pension åt förra städerskan hos riksförsäkringsanstalten Thilda Skjöld.

1 november 1928 blev hon av anstalten entledigad från sin syssla. Thilda Skjöld's arbetstid hos anstalten har omfattat i medeltal cirka 100 timmar per månad, huvudsakligen förlagda till de tidiga morgontimmarna. Ersättningen för städningsarbetet har utgått med växlande belopp. Från och med den 1 september 1923 har den fasta lönen utgjort 1,056 kronor för år. Å detta belopp, som innefattat ersättning jämväl för materialier för städningsarbetet, exklusive såpa, har icke utgått dyrtidstillägg.

Thilda Skjöld är sedan den 13 april 1896 gift med förre snickaren August Herman Skjöld, född den 3 oktober 1860. Mannen åtnjuter enligt lagen om allmän pensionsförsäkring en årlig pension å 8 kronor 40 öre. Makarna hava tre barn, nämligen en dotter, folkskollärarinna i Tureberg, samt två söner, av vilka den ene är e. o. tjänsteman i 14:e lönegraden hos riks-försäkringsanstalten, medan den andre är kontorist men ännu icke kunnat vinna stadigvarande anställning. Enligt vad den hos anstalten anställde sonen meddelat, sakna föräldrarna helt och hållet egna medel och bestridas kostnaderna för det gemensamma hemmet av dottern och den förstnämnde sonen.

I sin berörda skrivelse har *riksförsäkringsanstalten* till en början meddelat, att fru Skjöld hos anstalten anhållit om entledigande från sin syssla som städerska från och med den 1 november 1928. Hon hade därvid åberopat ett den 19 oktober 1928 utfärdat läkarintyg, enligt vilket hon på grund av ledgångsreumatism i händerna sedan den 22 april 1927 varit och framgent vore ur stånd att utföra städningsarbete. Därjämte hade fru Skjöld hemställt, att anstalten måtte vidtaga åtgärder för beredande av pension åt henne. Till stöd härför hade hon åberopat, att hon vid sitt städningsarbete hos anstalten med undantag för en kort tid varit tvungen att använda kallt vatten, vilken omständighet enligt ingivet läkarintyg måste anses åtminstone i mycket hög grad hava bidragit till uppkomsten av den ledgångsreumatism i händerna, varav fru Skjöld lede.

Efter anmälan att riks-försäkringsanstalten beviljat fru Skjöld det begärda entledigandet har anstalten härefter anfört bland annat följande.

Under år 1920—1926 hade samtliga varmvattenledningar i riks-försäkringsanstaltens arbetslokaler på grund av vissa meningsskiljaktigheter mellan fastighetsägaren och byggnadsstyrelsen hållits stängda. Under hela denna tid hade varmvatten därstädes endast kunnat erhållas medelst ett med två lågor försett gaskök, som varit placerat i en städskrubb i första våningen. Detta gaskök hade givetvis icke kunnat räcka till att förse de vid anstalten anställda 15 till 16 städerskorna med varmt vatten. Vad särskilt fru Skjöld anginge, hade hon hela ifrågavarande tid haft sitt arbete förlagt till annan våning än den, där gasanordningen varit placerad. Till följd härav hade hon, liksom riks-försäkringsanstaltens övriga under enahanda förhållanden arbetande städerskor, helt naturligt allenast i ringa omfattning kunnat bereda sig tillgång till varmvatten genom utnyttjande av nämnda anordning.

Fru Skjöld hade under sin anställning hos anstalten städse fullgjort sina åligganden med stor plikttröhet och ordentlighet.

På grund av det anförda och särskilt med hänsyn till det samband, som syntes föreligga mellan fru Skjöld's nuvarande sjukdom och hennes arbete hos riks-försäkringsanstalten, funne anstalten fru Skjöld's anhållan om pension synnerligen behjärtansvärd.

Med avseende å frågan om pensionens storlek ansåge anstalten pensionsunderlaget böra beräknas till två tredjedelar av den till fru Skjöld under senare år utgående fasta lönen, 1,056 kronor. Pensionsunderlaget skulle således bliva 704 kronor. Då fru Skjöld icke fullgjort arbete för riksförsäkringsanstaltens räkning mer än något över 13 år, skulle det kunna ifrågasättas, att pensionen borde utgå med ett i förhållande till det mindre antalet tjänstår avkortat belopp. I betraktande av bland annat de omständigheter, under vilka fru Skjöld ådragit sig sin sjukdom, funne riksförsäkringsanstalten det emellertid billigt, att pensionen utmättes efter motsvarande grunder som de, vilka gällde beträffande sjukpension åt ordinarie befattningshavare och enligt vilka dylik befattningshavare, som på grund av sjukdom måste avgå före uppnädd pensionsålder, oberoende av tjänstårens antal erhöle viss minimipension. Pensionen skulle i så fall bestämmas till 75 procent av pensionsunderlaget eller alltså till 528 kronor för år.

Under åberopande av vad sålunda anförts har riksförsäkringsanstalten hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder för beredande av pension åt Thilda Skjöld.

I infortrat, den 12 december 1928 avgivet utlåtande har *statskontoret* anført följande.

Goda skäl syntes föreligga för beredande av någon pension av statsmedel åt Thilda Skjöld, sedan hon vid framskriden ålder och iråkad sjuklighet nödgats lämna sin syssla. Allenast beträffande det föreslagna pensionsbeloppet syntes någon erinran kunna göras. Då i den avlöning, efter vilken det föreslagna beloppet avpassats, inginge ej mindre ersättning för vissa materialier för städningsarbetet än även dyrtidstillägg, syntes beloppet böra i någon mån sänkas. Vissa städerskor hos riksbanken, vilka åtnjutit ungefär lika stor avlöning som Thilda Skjöld men bestritt sina befattningar under omkring 20 år, hade enligt 1928 års riksdags beslut erhållit pensioner å 696 kronor (se bankoutskottets utlåtande nr 20). Med erinran därom ville statskontoret föreslå, att pensionsbeloppet för Thilda Skjöld, vilken tjänstgjort såsom städerska allenast något mer än 13 år, finge bestämmas till omkring $\frac{13}{20}$ av nämnda belopp eller alltså till 456 kronor.

Statskontoret har därför hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Thilda Skjöld finge från och med den 1 november 1928 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta pension till belopp av 456 kronor årligen.

I likhet med myndigheterna finner jag billigheten bjuda, att förra städerskan Skjöld av statsmedel beredes pension under sin återstående livstid. Visserligen har hennes anställning hos riksförsäkringsanstalten varit av jämförelsevis kort varaktighet, men detta förhållande synes mig med hänsyn därtill att hennes numera bristande arbetsförmåga åtminstone delvis torde vara en direkt följd av de ogynnsamma förhållanden, varunder hon under en avsevärd del av tjänstetiden nödgats fullgöra sitt arbete hos anstalten, icke böra tillmätas avgörande betydelse. Vad angår pensionsbeloppet lärer detsamma, på sätt statskontoret föreslagit, lämpligen böra bestämmas till 456 kronor för år.

Departements-
chefen.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan hos riksförsäkringsanstalten Thilda Skjöld må, räknat från och med den 1 november 1928, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 456 kronor.

2:o.

Angående
understöd åt
trädgårds-
arbetaren vid
Lunds hospi-
tal och asyl
P. Nilsson.

Med skrivelse den 21 november 1928 har direktionen för Lunds hospital och asyl till medicinalstyrelsen överlämnat en till direktionen ingiven skrift, däri trädgårdsarbetaren vid hospitalet Per Nilsson anhållit att få komma i åtnjutande av pension med skäligt belopp.

I sin skrivelse har direktionen hemställt, att medicinalstyrelsen måtte söka utverka pension åt Nilsson till ett årligt belopp av 1,345 kronor, motsvarande två tredjedelar av hans nuvarande årsinkomst.

I anledning härav har medicinalstyrelsen med skrivelse den 28 december 1928 till Kungl. Maj:t överlämnat berörda handlingar.

Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Nilsson, som är född den 30 november 1863, har — utan att hava innehaft anställning såsom befattningshavare — alltsedan den 1 september 1892 med kortare avbrott mot timpenning arbetat vid Lunds hospital och asyl såsom trädgårdsarbetare. Sammanlagt har han arbetat vid hospitalet under mer än 35 år. Under de sista fem åren har han i medeltal uppburit en avlöning av 2,018 kronor per år.

I sin berörda skrivelse har *medicinalstyrelsen* erinrat, att Kungl. Maj:t och riksdagen vid flera föregående tillfällen beviljat personer i liknande ställning som Nilsson understöd från allmänna indragningsstaten. Härom har styrelsen yttrat följande.

I en vid 1923 års riksdag väckt motion hade hemställts, att riksdagen måtte besluta, att snickaren N. Nelin vid Malmö asyl måtte tilldelas ett årligt understöd, räknat från den 1 januari 1923, till belopp lika med vad han skulle hava uppburit, om han varit berättigad till pension efter 25 § i stadgan angående sinnessjukvården i riket. I sin skrivelse nr 322 anförde riksdagen, att Nelin, såsom av verkställd utredning framginge, visserligen icke i egentlig mening varit anställd vid Malmö asyl, varför han ej heller vore berättigad till pension enligt 25 § i sinnessjukstadgan, men då han emellertid under 32 år utfört snickeriarbeten samt liknande göromål vid anstalten och ifrågavarande arbeten syntes hava utgjort hans huvudsakliga sysselsättning, hade riksdagen funnit det vara billigt, att något understöd av allmänna medel tillerkändes honom under hans återstående livstid. Detta understöd hade med hänsyn till storleken av de pensionsbelopp, som i allmänhet plägade efter lika lång tjänstgöring tilldelas i statens tjänst anställda arbetare i liknande ställning, ansetts skäligen böra bestämmas till 600 kronor årligen, att från och med den 1 januari 1923 utgå å allmänna indragningsstaten.

Vidare hade i en till riksdagen avlåten, den 27 februari 1925 dagtecknad proposition (nr 83) Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att extra målaren vid Uppsala hospital och asyl August Amadeus Heinrici måtte från och med månaden näst efter den, varunder han entledigades från sin anställning vid nämnda anstalt, dock tidigast från och med den 1 juli 1925, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av 500 kronor, vilken framställning riksdagen enligt sin skrivelse nr 114 bifallit.

Medicinalstyrelsen, som funnit det billigt, att jämväl Nilsson för sin återstående livstid tillerkändes något understöd av allmänna medel, har herefter beträffande storleken av det belopp, som borde beviljas honom, anfört följande.

Enligt av Kungl. Maj:t i brev den 9 mars 1923 till medicinalstyrelsen meddelade bestämmelser skulle frågor om årligt understöd till sådana icke-ordinarie

befattningshavare vid statens hospital och asyler, vilka på grund av i tjänsten adragen kroppsskada eller efter att under längre tid med nit och trohet hava fullgjort sina åligganden till följd av ålder eller sjukdom nödgades lämna tjänsten, i varje särskilt fall prövas av Kungl. Maj:t.

Med hänsyn till den långa tid, varunder Nilsson arbetat vid hospitalet, syntes det styrelsen överensstämmande med billighetens krav, att beloppet av det årliga understöd, som ansåges böra tilldelas honom, beräknades efter samma grunder, som om han tillhört de icke-ordinarie befattningshavarna vid hospitalet.

Det belopp av 2,018 kronor per år, som Nilsson senast uppburit, syntes styrelsen närmast motsvara den avlöning, som tillkomme en extra ordinarie tjänsteman i lönegrad 1 enligt den löneplan, som funnes intagen i kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 356) med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. För sagda lönegrad uppginge slutavlöningen i dyrortsgrupp D, till vilken grupp befattningshavare med tjänstgöring i Lund blivit hänfödda, till 2,112 kronor. Därest i förevarande fall understödsbeloppet skulle beräknas enligt samma grunder, som gällde för fastställande av pensionsunderlag för ordinarie tjänstemän, syntes detsamma böra bestämmas till två tredjedelar av slutavlöningen i lägsta dyrortsgruppen för berörda lönegrad eller till 1,240 kronor. Vid beviljande av årliga understöd åt e. o. hospitalspersonal hade Kungl. Maj:t med hänsyn till att dylik personal icke erlade avgifter för sin pensionering plägat minska de på sålunda angivet sätt erhållna beloppen med en tredjedel. Nyssnämnda belopp, 1,240 kronor, skulle i överensstämmelse härmed nedsättas till 826 kronor 67 öre eller, avrundat till närmast högre med 12 delbara tal, 828 kronor.

På grund av det anförda har medicinalstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att Nilsson måtte, räknat från och med månaden näst efter den, varunder hans arbete vid hospitalet upphör, från allmänna indragningsstaten erhålla ett årligt understöd av 828 kronor.

Statskontoret, som till följd av remiss utlätit sig i ärendet den 14 januari 1929, har därvid anfört följande.

Med hänsyn till vad i ärendet blivit meddelat och anfört ansåge statskontoret goda skäl föreligga för utverkande åt Nilsson av någon pension av statsmedel, att utgå när han säkerligen inom kort icke längre kunde bibehållas vid sitt arbete. Vad beträffade pensionsbeloppet ville statskontoret erinra, att pension till belopp av 792 kronor av 1926 års riksdag tilldelats arbetaren vid Ultuna egendom L. E. Lundberg, som räknade 27 tjänstår. Det syntes därför icke vara något att anmärka mot det av medicinalstyrelsen föreslagna pensionsbeloppet av 828 kronor för Nilsson, som räknade 35 år i statstjänst. Statskontoret tillstyrkte alltså, att framställning avlättes till riksdagen i överensstämmelse med medicinalstyrelsens hemställan.

Jag delar den av myndigheterna uttalade uppfattningen, att Nilsson skäli- Departements-
chefen.
gen bör komma i åtnjutande av något understöd från statens sida. Beträffande storleken av detta understöd ansluter jag mig till medicinalstyrelsens, av statskontoret tillstyrkta förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att trädgårdsarbetaren vid Lunds hospital och asyl Per Nilsson må från och med månaden näst efter den, varunder hans anställning vid hospitalet upphör, under sin återstående livstid

å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 828 kronor.

3:o.

I skrivelse den 16 augusti 1928 har länsstyrelsen i Uppsala län gjort framställning om beredande av pension åt extra expeditionsvakten hos länsstyrelsen Johan Erik Nybom.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande.

Nybom, som är född den 22 juni 1862, har varit anställd hos länsstyrelsen såsom extra expeditionsvakt sedan den 20 november 1911 och har under denna anställning haft en daglig tjänstgöring av samma omfattning som den, vilken ålegat den ordinarie vaktpersonalen. Nybom, som tidigare innehåft privat tjänst, har numera icke annan anställning än vid länsstyrelsen och åtnjuter icke någon pension eller något understöd. Nyboms avlöning vid länsstyrelsen har under de senaste åren utgått med 1,300 kronor jämte därå belöpande dyrtidstillägg.

I förenämnda skrivelse har *länsstyrelsen* anfört huvudsakligen följande.

Nybom, som den 22 juni 1929 uppnådde den för ordinarie expeditionsvakter fastställda pensionsåldern av 67 år, syntes lämpligen böra vid nämnda ålder upphöra med sin anställning vid länsstyrelsen.

Vid uppnådda 67 år komme Nybom att kunna räkna sig till godo en nära 18-årig tjänstgöring, som dittills avbrutits blott vid enstaka tillfällen under mycket kort tid och som alltid fullgjorts synnerligen plikttroget och förtjänstfullt. På grund härav och då Nybom, som under åtskilliga år från länsstyrelsen uppburit en, till följd av bristande medel, mycket låg avlöning, icke ägde för sitt uppehälle tillräckliga besparingar och icke nu kunde påräkna någon annan arbetsförtjänst, syntes det billigt, att Nybom vid sin avgång från anställningen hos länsstyrelsen komme i åtnjutande av pension av statsmedel.

Statskontoret har i utlåtande den 10 oktober 1928 anfört huvudsakligen följande.

Med hänsyn till föreliggande förhållanden finge det anses billigt, att någon pension av statsmedel beredd Nybom, när han inom kort nödgades lämna den anställning, varav han alltsedan år 1911 haft sin utkomst. Vad beträffade det belopp, som i detta fall skäligen borde beviljas i pension, ville statskontoret erinra att, därest de vanliga grunderna för pensions avpassande efter avlöningens storlek — i detta fall endast 1,300 kronor — och antalet tjänstår skulle tillämpas, pensionsbeloppet skulle bliva allenast 420 kronor. En i viss mån likartad pensionsfråga hade varit föremål för prövning av 1928 års riksdag, i det att nattvakten vid nationalmuseum C. L. Wedin, som åtnjutit ungefär samma avlöning som Nybom, erhållit pension å 720 kronor. Wedin hade emellertid kunnat räkna 26 år i statens tjänst, medan Nybom vid avgången komme att innehava allenast inemot 18 tjänstår. Skulle Nyboms pension avpassas efter samma grunder som Wedins, bleve därför pensionsbeloppet endast 504 kronor. Sistnämnda belopp syntes i förevarande fall oskäligt lågt, då man betänkte, att pensionsförmånen enligt kungörelsen den 15 januari 1926 angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen kunde för manlig arbetare, som tillhörde lägsta personalgruppen (grovarbetare) och räknade 18 tjänstår, uppgå till 876 kronor. För sin del ansågo statskontoret, att pensionsbeloppet i förevarande fall icke skäligen borde sättas lägre än till 600 kronor.

Statskontoret har därför hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Nybom finge från och med dagen näst efter den, då han efter uppnådd levnadsålder av 67 år entledigades från sin anställning, under återstående livstiden åtnjuta pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 600 kronor årligen.

Den i ärendet förebragta utredningen synes mig väl motivera, att pension tillerkännes Nybom. I fråga om pensionsbeloppet anser jag mig — likväl under framhållande av att omförmälda kungörelse den 15 januari 1926 givetvis icke är i något avseende tillämplig å förevarande fall — kunna biträda statskontorets förslag.

Departementets
chefen.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra expeditionsvakten hos länsstyrelsen i Uppsala län Johan Erik Nybom må från och med dagen näst efter den, då han efter uppnådd ålder av 67 år entledigas från sin anställning hos länsstyrelsen, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

4:o.

I skrivelse den 14 november 1928 har länsstyrelsen i Jämtlands län dels hemställt, att frågan om lappfogdarnas uppförande på ordinarie stat måtte föreläggas 1929 års riksdag, dels ock, för den händelse hinder skulle möta mot bifall till nämnda hemställan, anhållit om beredande av tilläggspension åt lappfogden i Jämtlands län Abraham Staaff. På sätt närmare framgår av statsverkspropositionen till innevarande års riksdag (femte huvudtiteln sid. 373), har Kungl. Maj:t icke ansett sig för närvarande kunna tillmötesgå förstberörda hemställan. Med anledning härav får jag här till behandling upptaga frågan om tilläggspension till lappfogden Staaff.

Angående till-
läggspension
åt lappfogden
A. Staaff.

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande.

Staaff, som är född den 20 april 1864, erhöll den 15 juli 1904 sitt första förordnande såsom lappfogde och har från och med den 5 januari 1905 i oavbruten följd innehaft förordnande såsom lappfogde i Jämtlands län. Sådant förordnande har meddelats för ett år i sänder. Då lappfogdetjänsterna icke äro uppförda å ordinarie stat, är Staaff icke i denna egenskap berättigad till pension. Staaff är emellertid jämväl ordinarie innehavare av landsfiskalstjänsten i Ströms distrikt av Jämtlands län. I sistnämnda egenskap är han underkastad bestämmelserna i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension. På grund härav blir han skyldig att avgå från landsfiskalstjänsten den 20 april 1929, vilken dag han uppnår en levnadsålder av 65 år.

I sin omförmälda skrivelse har *länsstyrelsen i Jämtlands län* — under förmälan att Staaff under hela den långa tid han innehaft befattningen såsom lappfogde skött densamma på ett synnerligen förtjänstfullt sätt, att han haft förmåga att tillvinna sig lapparnas förtroende samt att han genom sin noggranna tillsyn, sin erfarenhet och sin praktiska läggning i många fall förstätt

att i avsevärd mån nedbringa statens utgifter för lappväsendet — framhållet, att det vore i hög grad önskligt, om Staaff ännu någon tid kunde kvarstå såsom lappfogde och i nämnda egenskap övergå å ordinarie stat. Länsstyrelsen har vidare anfört, att det emellertid under alla omständigheter borde sörjas för att Staaff bleve delaktig av den pension, som komme att tillförsäkras innehavare av de blivande ordinarie lappfogdetjänsterna. På grund därav har länsstyrelsen under förut angivna förutsättning hemställt om vidtagande av åtgärder för att Staaff måtte berättigas att vid avgången från sin befattning såsom lappfogde, utöver honom i egenskap av landsfiskal tillkommande pension, åtnjuta tilläggs-pension med sådant belopp, att den sammanlagda pensionen komme att uppgå till det pensionsbelopp, som tillkomme befattningshavare i lönegraden B 26 i det för allmänna civilförvaltningen gällande avlöningsreglementet.

Till följd av remiss har *statskontoret* den 11 januari 1929 avgivit utlåtande, däri anförts bland annat följande.

Då Staaff såsom landsfiskal innehade mer än 35 för pension beräkneliga tjänstår samt det för honom gällande pensionsunderlaget vore 2,800 kronor, syntes han kunna i egenskap av landsfiskal förklarar berättigad att från och med månaden näst efter den, vari avgång från tjänsten efter den 20 april 1929 uppnådd levnadsålder av 65 år komme att äga rum, under återstående livstiden åtnjuta hel pension till belopp av 2.800 kronor årligen. Härtill komme, enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, förhöjningar å tillhoppa 500 kronor, så att pensionsförmånen i sin helhet — bortsett från dyrtidstillägg — komme att utgöra 3,300 kronor.

Emellertid hade Staaff alltsedan den 5 januari 1905 eller alltså under en tid av 24 år med befrielse från tjänstutövning såsom landsfiskal (länsman) varit lappfogde i Jämtlands län. Med hänsyn till detta långvariga och makt-påliggande arbete syntes det billigt, att någon förbättring av pensionsförmånen bereddtes Staaff. Hans arvode såsom lappfogde utgjorde 6,000 kronor. På grund därav skulle ett pensionsbelopp av 4,000 kronor kunna ifrågasättas. Då denna pension skulle vara att anse såsom oregerad, borde densamma regleras till 4,800 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts har statskontoret hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Staaff finge från och med månaden näst efter den, då hans förordnande såsom lappfogde upphörde, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en tilläggs-pension till sådant belopp, att detsamma jämte honom i egenskap av landsfiskal tillkommande pension med därtill hörande förhöjningar enligt förenämnda kungörelse den 18 juni 1925 uppginge till 4.800 kronor för år räknat.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, kommer lappfogden Staaff att vid sin avgång bliva berättigad till en pension från landsfiskalstjänsten av 3,300 kronor. Däremot äger han icke enligt gällande bestämmelser rätt att i egenskap av lappfogde uppbära någon pension. Frågan om löne-reglering för lappfogdarna är för närvarande hänskjuten till prövning av 1928 års lönekommitté. Såvitt nu kan bedömas, lär det därför ännu komma att dröja någon tid, innan lappfogdetjänsterna kunna komma att överföras på ordinarie stat och

bliva förenade med pensionsrätt. På grund härav och med hänsyn till Staaffs ålder måste det betraktas såsom ovisst, huruvida han vid nyregleringen av lappfogdetjänsterna kommer att kvarstå i tjänsten samt kunna övergå å ordinarie lappfogdetjänst och därmed komma i åtnjutande av pension såsom lappfogde. Då det emellertid — särskilt med hänsyn till det erkänt framstående sätt, varpå Staaff under en lång tid skött sin lappfogdetjänst — icke kan anses rimligt, att Staaff vid lämnande av lappfogdetjänsten allenast skulle erhålla pension såsom landsfiskal, anser jag i likhet med myndigheterna, att framställning bör göras om beredande av viss tilläggs pension åt Staaff från och med den tidpunkt, då hans förordnande såsom lappfogde upphör.

Beträffande storleken av den tilläggs pension, som skäligen bör tillerkännas Staaff, vill jag framhålla följande. I skrivelse den 20 november 1924 föreslogo 1924 års landsstatslönesakkunniga, att lappfogdarna skulle placeras i dåvarande 14:e, d. v. s. nuvarande 24:e lönegraden i oförmälda avlöningsreglemente avdelning B. I särskilda över detta förslag avgivna utlåtanden hava länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län uttalat, att enligt deras förmenande lappfogdetjänsterna borde placeras i lönegraden B 26. Då enligt vad nyss anfördes frågan om lönereglering för lappfogdarna för närvarande är föremål för utredning, synes det mig icke kunna ifrågakomma att bestämma Staaffs tilläggs pension på det sätt, som i länsstyrelsens i Jämtlands län förvarande framställning ifrågasatts. Ett dylikt beslut skulle nämligen kunna innebära ett föregripande av den pågående löneutredningen. Att, såsom statskontoret föreslagit, fixera tilläggs pensionen med utgångspunkt från det lappfogde för närvarande tillkommande arvodet, utan att reduktion sker på grund av att pensionsavgifter icke erlagts synes mig emellertid, bland annat med hänsyn till allmänt tillämpad praxis i sistnämnda hänseende, icke heller vara lämpligt. Vid bedömande av pensionsbeloppets storlek torde man i stället böra utgå från nyssnämnda sakkunnigförslag; den där föreslagna lönegradsplaceringen lär vara den lägsta, som kan ifrågakomma vid en lönereglering. För min del anser jag alltså, att Staaffs pension bör bestämmas på sådant sätt, att han i pensionsavseende jämställes med innehavare av befattning i lönegraden B 24. Pensionsunderlaget för befattningshavare i sistnämnda lönegrad utgör 5,076 kronor eller alltså 1,776 kronor mer än det pensionsbelopp, som tillkommer Staaff såsom landsfiskal. Härvid torde likväl böra uppmärksammas, att pensioneringen enligt den civila pensionslagen vilar på ett system med avgifter av befattningshavarna själva, vilka avgifter i genomsnitt beräknas motsvara en tredjedel av pensionsbeloppet. Med hänsyn härtill torde den tilläggs pension, som i detta fallet kan ifrågasättas, böra motsvara allenast den del av förenämnda belopp å 1,776 kronor, som beräknas bliva bekostad av statsmedel eller ($\frac{2}{3} \times 1,776$) 1,184 kronor. Detta belopp torde för erhållande av ett med 12 jämnt delbart belopp böra höjas till 1,188 kronor. Staaffs tilläggs pension synes alltså lämpligen kunna bestämmas till sistnämnda belopp. Pensionen lär böra få utgå från och med månaden näst efter den, varunder, efter avsked från landsfiskalsbefattningen, förordnandet för Staaff å lappfogdetjänsten upphör. Därest Staaff

skulle bliva berättigad till pension i egenskap av ordinarie lappfogde, kommer det beslut angående tilläggspension, som här ifrågasättes, givetvis icke att träda i tillämpning.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lappfogden i Jämtlands län, landsfiskalen i Ströms distrikt av samma län Abraham Staaff må från och med månaden näst efter den, varunder, efter avsked från landsfiskalstjänsten, förordnandet för honom å lappfogdetjänsten upphör, under sin återstående livstid åtnjuta, utöver honom såsom landsfiskal författningsenligt tillkommande pension, en årlig tilläggspension å allmänna indragningsstaten till belopp av 1,188 kronor.

5:o.

Med skrivelse den 29 oktober 1928 har länsstyrelsen i Östergötlands län till Kungl. Maj:t överlämnat en till länsstyrelsen ställd skrift, däri polis- och fjärdingsmannen i Kvillinge Anders Petter Skarin gjort framställning om pension av statsmedel.

Angående
pension åt
polis- och
fjärdings-
mannen
A. P. Skarin.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Skarin, som är född den 13 maj 1859, har alltsedan den 1 juni 1905 på grund av länsstyrelsens förordnande varit anställd såsom polisman i Kvillinge kommun och har från och med den 9 november 1919 tillika varit fjärdingsman därstädes. Under de senaste åren har Skarin i egenskap av polisman uppburit ett årsarvode av 2,400 kronor, därav den ena hälften — bostadsförmån inräknad — utbetalats av kommunen och den andra hälften guldits av statsmedel. Såsom fjärdingsman har Skarin därutöver av kommunen uppburit ett särskilt arvode av 600 kronor för år. Kvillinge kommun har enligt beslut av kommunalfullmäktige den 3 augusti 1928 beviljat Skarin en årlig pension av 1,200 kronor att utgå från den 1 juli 1929, vilken dag Skarin ämnar frånträda sina befattningar.

I sin framställning har *sökanden* hemställt om en årlig pension av statsmedel å 1,200 kronor.

Länsstyrelsen har i sin berörda skrivelse anført, att länsstyrelsen funne den gjorda framställningen behjärtansvärd, samt hemställt om utverkande av tilläggspension åt Skarin av statsmedel med förslagsvis 800 kronor för år.

Till följd av remiss har *statskontoret* den 5 november 1928 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført bland annat följande.

Vid flera tillfällen hade riksdagen under ungefär samma omständigheter, som i detta fall föreläge, beviljat pension åt polisman, till vilkens avlönande bidrag utgått av statsmedel; och därvid hade det villkor pläгат fästas, att bidrag till vederbörandes pensionering skulle lämnas även från annat håll. Så till exempel hade 1928 års riksdag i anledning av propositionen nr 78, punkt 8, beslutat, att polismannen i Forsbacka V. E. Lindberg skulle av statsmedel åtnjuta en pension av 756 kronor årligen under villkor att pension till lika stort belopp utginge från landsting, kommuner eller enskilda.

Med tillämpning av vanliga grunder för avpassande av pensionsbelopp för befattningshavare i statens tjänst skulle man i detta fall räkna med ett pensionsunderlag, motsvarande $\frac{2}{3}$ av avlöningen, eller alltså — om däri inräknades även fjärdingsmansarvodet — 2,000 kronor, och för hel pension skulle erfordras minst 30 tjänstår. Skarin komme vid tidpunkten för avgången att räkna allenast 24 tjänstår, och pensionsbeloppet för honom skulle därför utgöra ($\frac{24}{30} \times 2,000$) 1,600 kronor. Då Kvillinge kommun tillerkänt honom en pension av 1,200 kronor, syntes pensionen av statsmedel böra utgöra högst 400 kronor eller — med jämkning till närmast högre i fullt krontal med 12 jämnt delbara belopp — 408 kronor.

Såsom framginge av riksdagens skrivelse nr 352 år 1928, punkt 45, rörande pension åt polismannen Lindberg, uppställde riksdagen för utbetalande av dyrtidstillägg å det pensionsbelopp, som skulle utgå av statsmedel, såsom villkor att sådan förmån skulle utgå jämväl å det pensionsbelopp, som skulle tillkomma Lindberg från annat håll. Med hänsyn därtill skulle det kunna ifrågasättas att även i nu förevarande fall upptaga ett dylikt villkor. Emellertid vore den av kommunen åt Skarin beviljade pensionen så pass stor i förhållande till beloppet av kommunens bidrag till hans avlöning, att det icke syntes skäligt att därutöver påtvinga kommunen att utgiva särskild tilläggsförmån; Skarin syntes ändå — om han av statsmedel erhöle förenämnda pension jämte dyrtidstillägg därå — bliva ganska väl tillgodosedd.

Statskontoret har i anslutning härtill hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, dels att Skarin finge å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension å 408 kronor att utgå för tid, varunder han åtnjöt pension enligt kommunalfullmäktiges i Kvillinge beslut den 3 augusti 1928, dels ock att å ifrågavarande av statsmedel utgående pension finge utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som vore eller kunde varda fastställda att gälla för pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande att dyrtidstillägget skulle beräknas å det sammanlagda pensionsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast till vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöpte å det från allmänna indragningsstaten utgående pensionsbeloppet.

Med hänsyn till i ärendet åberopade omständigheter tillstyrker jag, att, på sätt tidigare skett för åtskilliga andra polismän, framställning göres till riksdagen om beredande av bidrag av statsmedel till Skarins pensionering.

Beträffande pensionens storlek samt grunderna för beräkning och utbetalning av dyrtidstillägg å densamma biträder jag till alla delar statskontorets förslag.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att polis- och fjärdingsmannen Anders Petter Skarin må för den tid, varunder han enligt kommunalfullmäktiges i Kvillinge kommun beslut den 3 augusti 1928 åtnjuter pension, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av statsmedel å 408 kronor;

dels ock att å ifrågavarande av statsmedel utgående pension må utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som äro eller kunna varda

fastställda att gälla för pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl att dyrtidstillägget skall beräknas å det sammanlagda pensionsbeloppet men utgå allenast till vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper å den från allmänna indragningsstaten utgående delen av pensionsbeloppet.

6:o.

Med skrivelse den 28 augusti 1928 har länsstyrelsen i Västmanlands län till Kungl. Maj:t överlämnat ansökning av polisuppsyningsmannen Carl Ullberg i Kolbäck om erhållande av pension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Ullberg, som är född den 15 december 1868, har sedan den 1 oktober 1896 varit anställd såsom polisman och har från och med den 1 januari 1909 tjänstgjort såsom polisuppsyningsman vid Kolbäcks järnvägsstation och närmaste området därintill. I sistnämnda befattning har han under de senaste åren uppburit en årlig avlöning av 2,090 kronor, varav 1,582 kronor 50 öre utgått av statsmedel, 275 kronor gäldats av kommunala medel samt 232 kronor 50 öre bestritts av enskilda medel. Å det av staten guldna beloppet har dessutom utgått dyrtidstillägg. Enligt ett ingivet läkarbetyg lider Ullberg numera av kronisk hjärtinflammation och kronisk muskelreumatism och synes på den grund icke vara i stånd att försörja sig.

Sökanden har — under förmälan att han till följd av sjukdom icke mera kunde på ett tillfredsställande sätt uppehålla sin befattning — hemställt, att han måtte från och med den 1 januari 1929 för sin återstående livstid tillerkännas en årlig pension, beräknad efter två tredjedelar av hans sammanlagda avlöningsförmåner.

Länsstyrelsen har i sin berörda skrivelse anfört, att ansökningen — därest ej principiella betänkligheter lade hinder i vägen för utverkande av skälig statspension åt polisman i sökandens ställning — syntes vara väl värd beaktande samt att det ville synas länsstyrelsen, som om beloppet av en eventuell pension näppeligen borde sättas lägre än till 1,000 kronor.

Över ansökningen har *statskontoret* den 2 oktober 1928 avgivit utlåtande och därvid anfört följande.

Riksdagen hade vid flera tillfällen under omständigheter liknande dem, som i detta fall föreläge, beviljat bidrag av statsmedel till pension åt polisman, till vilkens avlöning bidrag utgått av statsmedel. Därvid hade emellertid plägat fästas det villkoret, att bidrag till vederbörandes pensionering skulle lämnas även från annat håll. Så till exempel hade 1928 års riksdag i anledning av propositionen nr 78, punkt 8, beslutat, att polismannen i Forsbacka V. E. Lindberg skulle av statsmedel åtnjuta en pension å visst belopp årligen, under villkor att pension till lika stort belopp utginge från landsting, kommuner eller enskilda.

Någon anledning att frångå denna princip syntes icke i detta fall föreligga; men då statens andel i avlöningen åt polisuppsyningsmannen Ullberg vore väsentligen större än bidragen från annat håll, syntes staten också få påtaga sig större del av pensionen. Mot ett totalt pensionsbelopp av 1,000 kronor syntes

Angående
pension åt
polisuppsy-
ningsmannen
C. Ullberg.

icke vara något att erinra. Därav syntes 750 kronor böra bestridas av staten. Med avseende å rätt till dyrtidstillägg syntes samma bestämmelse kunna meddelas, som blivit gällande beträffande Lindbergs pension.

På grund härav har statskontoret hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, dels att Ullberg finge från och med månaden näst efter den, varunder han avginge från sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension å 750 kronor, under villkor att pension till belopp av minst 250 kronor utginge till Ullberg från landsting, kommuner eller enskilda, dels ock att å ifrågavarande pension finge, under villkor att sådan förmån bereddtes jämväl å den pension, som utginge från annat håll än från staten, utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som vore eller kunde vara fastställda för pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl att dyrtidstillägget skulle beräknas å det sammanlagda pensionsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast till vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöpte å den från allmänna indragningsstaten utgående delen av pensionsbeloppet.

I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna anser jag, att pension bör beredas åt polisuppsyningsmannen Ullberg. Därvid synes mig skäligt, att Ullberg erhåller ett sammanlagt pensionsbelopp av 1,000 kronor. På sätt tidigare skett i liknande fall, bör dock endast en del av detta belopp utgå av statsmedel, och bör pension av statsmedel dessutom över huvud endast utgå under förutsättning att pension tillskjutes även från annat håll. Med hänsyn till att staten bekostat mer än tre fjärdedelar av Ullbergs lön synes det mig riktigt, att en liknande proportion iakttages vid bestämmande av det sätt, varpå Ullbergs pension bör fördelas. Jag kan därför beträffande denna fördelning i huvudsak ansluta mig till statskontorets förslag. Enär emellertid det årliga pensionsbelopp, som år 1928 av statsmedel tillerkändes den förenämnde polismannen Lindberg, för erhållande av ett med tolv jämnt delbart belopp av riksdagen höjdes från det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 750 kronor till 756 kronor, synes även det till Ullberg av statsmedel utgående beloppet böra fixeras till 756 kronor. Såsom följd härav bör det pensionsbelopp, som från annat håll måste tillskjutas, bestämmas till minst 244 kronor.

Statskontorets förslag beträffande grunderna för beräkning och utbetalning av dyrtidstillägg å pensionen vill jag biträda.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att polisuppsyningsmannen Carl Ullberg må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning såsom polisman, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av statsmedel å 756 kronor, under villkor att pension till belopp av minst 244 kronor årligen utgår från landsting, kommuner eller enskilda;

dels ock att å ifrågavarande pension av statsmedel må — under villkor att sådan förmån beredes jämväl å den pension, som utgår från landsting, kommuner eller enskilda — åtnjutas dyrtidstillägg enligt de grunder, som äro eller kunna varda fastställda för pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl att dyrtidstillägget skall beräknas å det sammanlagda pensionsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast till vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper å den från allmänna indragningsstaten utgående delen av pensionsbeloppet.

Till vad föredragande departementschefen i de under 1:0—6:0 antecknade ärendena hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Swartling.
